

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL LIETUVOS BANKO PRIEŽIŪROS TARNYBOS POZICIJOS DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS PAPILDOMO SAVANORIŠKO PENSIJŲ KAUPIMO ĮSTATYMO
NUOSTATŲ, SUSIJUSIŲ SU LIETUVOS BANKUI PRIIMTINAIŠ ADEKVAČIĄ
SUBJEKTO KONTROLĘ UŽTIKRINANČIAIS INSTRUMENTAIS, AIŠKINIMO
PATVIRTINIMO**

2014 m. vasario 4 d. Nr. 241-13
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymo 42 straipsnio 3 dalies 1 punktu ir 4 dalimi ir Lietuvos banko Priežiūros tarnybos nuostatų, patvirtintų Lietuvos banko valdybos pirmininko 2012 m. kovo 28 d. įsakymu Nr. V2012/(1.7-0202)-02-100, 5.8 punktu, n u s p r e n d ž i u:

Patvirtinti Lietuvos banko Priežiūros tarnybos poziciją dėl Lietuvos Respublikos papildomo savanoriško pensijų kaupimo įstatymo nuostatų, susijusių su Lietuvos bankui priimtinais adekvačią subjekto kontrolę užtikrinančiais instrumentais, aiškinimo (pridedama).

Riziką ribojančios priežiūros
departamento direktorė, pavaduojanti
Priežiūros tarnybos direktorių

Aldona Jočienė

PATVIRTINTA

Lietuvos banko Priežiūros tarnybos direktoriaus
2014 m. vasario 4 d. sprendimu Nr. 241-13

**LIETUVOS BANKO PRIEŽIŪROS TARNYBOS POZICIJA DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS PAPILDOMO SAVANORIŠKO PENSIJŲ KAUPIMO ĮSTATYMO
NUOSTATŲ, SUSIJUSIŲ SU LIETUVOS BANKUI PRIIMTINAI ADEKVAČIA
SUBJEKTO KONTROLĘ UŽTIKRINANČIAIS INSTRUMENTAIS, AIŠKINIMO**

Lietuvos Respublikos papildomo savanoriško pensijų kaupimo įstatymo (toliau – Įstatymas) 45 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad pensijų turtas gali būti investuojamas rizikos kapitalo rinkose, jeigu subjektas, įskaitant kolektyvinio investavimo subjektus, per kurį investuojama, atitinka minėtoje dalyje nustatytas sąlygas. Iš esmės analogiškas reguliavimas nustatytas ir Lietuvos Respublikos pensijų kaupimo įstatymo 14 straipsnio 2 dalyje, kurioje įtvirtina, kad į kitą turtą, įskaitant investicijas rizikos kapitalo rinkose, valstybinio socialinio draudimo įmokos dalies kaupimo pensijų fondų turtas investuojamas Įstatymo nustatyta tvarka.

Įstatymo 45 straipsnio 6 dalies 1 punkte įtvirtinta viena iš sąlygų, kuriai esant pensijų fondo turtas gali būti investuojamas rizikos kapitalo rinkose, t. y. vykdoma subjekto, per kurį investuojama, ir (ar) jo valdytojo priežiūra **arba yra įtvirtinti kiti priežiūros institucijai priimtini adekvačią subjekto kontrolę užtikrinantys instrumentai**. Lietuvos banko Priežiūros tarnyba (toliau – Priežiūros tarnyba), matydama finansų rinkos dalyvių poreikį detalizuoti aptariamą Įstatymo nuostatą, patikslinant, kokie instrumentai, Lietuvos banko požiūriu, laikytini atitinkančiais minėtoje nuostatoje nurodytus reikalavimus, teikia savo poziciją šiuo klausimu.

Šia pozicija Priežiūros tarnyba, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymo 42 straipsnio 4 dalimi, siekia išsakyti savo nuomonę dėl priežiūros institucijai (Lietuvos bankui) priimtinių adekvačią rizikos kapitalo subjekto kontrolę užtikrinančių instrumentų. Priežiūros tarnyba pažymi, kad ši pozicija negali būti vertinama kaip oficialus teisės aktų aiškinimas. Be to, kadangi Priežiūros tarnyba atitinkamus sprendimus priima atsižvelgdama į konkrečių faktinių aplinkybių visumą, ši pozicija taip pat negali būti vertinama kaip Priežiūros tarnybos sprendimas konkrečiu atveju.

Įstatymo 45 straipsnio 6 dalies 1 punkte įtvirtinti 2 alternatyvūs, savo esme panašūs kriterijai, kurių bent vieną (be kitų minėtos dalies 2 ir 3 punktuose įtvirtintų reikalavimų) turi tenkinti rizikos kapitalo rinkose veikiantis subjektas, į kurį gali būti investuojamas pensijų fondo turtas, tai: (1) vykdoma subjekto ir (ar) jo valdytojo priežiūra **arba** (2) yra įtvirtinti kiti priežiūros institucijai priimtini adekvačią subjekto kontrolę užtikrinantys instrumentai. Priežiūros tarnybos nuomone, tam, kad subjektas, per kurį investuojama rizikos kapitalo rinkose, būtų laikomas turinčiu Lietuvos bankui priimtinius adekvačią jo kontrolę užtikrinančius instrumentus, jis turėtų tenkinti šiuos kriterijus:

- 1) laikytis atitinkamos rūšies rizikos kapitalo subjektams taikomų riziką ribojančių (angl. *prudential*) reikalavimų ir (arba) verslo standartų (angl. *conduct of business*);
- 2) turėti tinkamą vidaus kontrolės (angl. *internal control*) arba esminių funkcijų vykdymo kontrolės sistemą;
- 3) atskirti ir saugiai laikyti rizikos kapitalo subjekto turtą (angl. *asset segregation and custody*);
- 4) turėti investavimo rizikos vertinimo ir valdymo taisykles ir jų laikytis;
- 5) užtikrinti išorės audito (angl. *external audit*) atlikimą;

- 6) vengti interesų konfliktų;
- 7) užtikrinti finansinių ataskaitų patikimumą;
- 8) turėti riziką ribojančių ir sąžiningų paslaugų klientams teikimo taisykles (angl. *governance rules*) ir jų laikytis;
- 9) atskleisti informaciją (įskaitant, bet neapsiribojant, finansines ataskaitas) investuotojams (angl. *disclosure requirements*) ir pan.;

Investicijos į rizikos kapitalą yra ilgalaikės investicijos, kurioms būdingas gerokai didesnis rizikos laipsnis ir kurios yra sudėtingesnės nei kitos investicijų formos. Dėl šios priežasties, Priežiūros tarnybos nuomone, ypač svarbu, kad rizikos kapitalo subjektas ir (ar) jo valdytojas visais atvejais turėtų investavimo rizikos vertinimo ir valdymo taisykles ir užtikrintų griežtą jų laikymąsi. Kitaip tariant, investicinių sprendimų priėmimo procesas (įskaitant kriterijus, kuriais vadovaujantis priimami investiciniai sprendimai) ir priimtų sprendimų kontrolė turėtų būti labai aiškiai ir griežtai nustatyti subjekto steigimo ir (ar) kituose vidaus dokumentuose, užtikrinant, kad rizikos kapitalo subjekto atžvilgiu būtų priimti tinkami, pagrįsti ir apgalvoti investiciniai sprendimai, o potencialios investicijos kruopščiai patikrintos ir įvertintos prieš priimant kiekvieną investicinį sprendimą.

Kitas labai svarbus aspektas – efektyviai vykdoma rizikos kapitalo subjekto turto atskyrimo ir saugojimo funkcija (angl. *asset segregation and custody*). Manytina, kad minėta funkcija būtų vykdoma netinkamai, jeigu, pavyzdžiui, subjektui priklausančių piniginių lėšų saugojimas būtų pavestas vykdyti su rizikos kapitalo subjektu susijusiam asmeniui (subjekto valdytojui, partneriui, bendrijos nariui ir pan.).

Pažymėtina, kad, vertinant rizikos kapitalo subjekto kontrolę užtikrinančias priemones, svarbia aplinkybe galėtų būti laikoma ir tai, kad į rizikos kapitalo subjektą yra investuota dalis Europos Sąjungos ir (arba) kitų valstybės lėšų, kurias valdo (administruoja) atitinkamos tarptautinės ar nacionalinės paramos institucijos (toliau – agentūros). Pagal vyraujančią praktiką dažniausiai rizikos kapitalo subjektai yra įsipareigoję agentūroms ir (arba) jų veiklą prižiūrinčioms Europos Sąjungos institucijoms teikti atitinkamą su rizikos kapitalo subjektu ir jo veikla susijusią informaciją (pavyzdžiui, finansines ataskaitas ir pan.). Taip pat tikėtina, kad agentūros, prieš investuodamos valdomas (administruojamas) lėšas į atitinkamą rizikos kapitalo subjektą, pirmiausia atlieka jo vertinimą ir įsitikina, kad investicija į konkretų subjektą yra tinkama ir patikima, o tai, Priežiūros tarnybos nuomone, galėtų būti vertinama kaip papildoma rizikos kapitalo subjekto kontrolė.

Apibendrinama tai, kas buvo išdėstyta, Priežiūros tarnyba norėtų pabrėžti, kad pagal įprastą tarptautinę praktiką rizikos kapitalo subjektai gali būti labai įvairūs (skiriasi jų veiklos formos, pobūdis, investavimo specifiška ir pan.), todėl neįmanoma ir netikslinga nustatyti privalomo ir baigtinio sąrašo kriterijų, kuriuos tenkinant subjektas būtų laikomas turinčiu adekvačią jo kontrolę užtikrinančius instrumentus. Priežiūros tarnybos nuomone, kiekvienu konkrečiu atveju turi būti vertinama rizikos kapitalo subjekto nustatytą ir taikomų teisinių ir organizacinių priemonių, procedūrų ir garantijų visuma, atsižvelgiant į atitinkamo rizikos kapitalo subjekto veiklos formos specifišką, būdingas savybes ir vyraujančias bendrąsias tarptautines tokio tipo subjektų veiklos tendencijas.

Priežiūros tarnyba atkreipia dėmesį į tai, kad už tinkamo ir teisės aktų reikalavimus atitinkančio investicinio sprendimo priėmimą visų pirma atsakingas pensijų fondo valdytojas, kuris, veikdamas apdairiai, sąžiningai ir profesionaliai, privalo įvertinti, ar subjektas, į kurį ketinama investuoti, laikosi visuotinai pripažintų rizikos kapitalo subjektų veiklos principų arba jo veiklai keliamų reikalavimų ir atitinka kitus adekvačią subjekto kontrolę galinčius užtikrinti instrumentus, o investicijos į tokį subjektą atitinka pensijų fondo investavimo strategiją.